

Sygn. akt I C 1343/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 sierpnia 2016 r.

Sąd Okręgowy w Krakowie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący : SSO Irena Żarnowska-Sporysz

Protokolant: prot. sądowy Anna Łachman

po rozpoznaniu w dniu 18 sierpnia 2016 r. w Krakowie

na rozprawie

sprawy z powództwa **M. K.**

przeciwko **Skarbowi Państwa Zakładowi Karnemu
w W. oraz Zakładowi Karnemu w R.**

o zapłatę

I. powództwo oddała;

II. zasądza od powoda na rzecz Skarbu Państwa Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 120 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;

III. przyznaje od Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Krakowie na rzecz adwokata D. Z. kwotę 147,60 zł (w tym podatek Vat 23%) tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną powodowi z urzędu.

Sygn. akt I C 1343/15

UZASADNIENIE

Powód M. K. pozwem wniesionym w dniu 04 sierpnia 2015r r. domagał się zasądzenia na jego rzecz tytułem zadośćuczynienia za naruszenie jego dóbr osobistych od Skarbu Państwa Zakładu Karnego w W. kwoty 70.000 zł (sprecyzowane na rozprawie k. 30)

a od Skarbu Państwa Zakładu Karnego w R. 30.000 zł .

W uzasadnieniu podał ,że w obu w/w placówkach penitencjarnych odbywał karę pozbawienia wolności – w tym w ZK w W. w okresie od stycznia 2005 do sierpnia 2006 i następnie od kwietnia 2007 do kwietnia 2012 a w ZK w R. w okresie od października 2006 do kwietnia 2007r .

Warunki jakie panowały w tych zakładach karnych znacznie odbiegały od standardów przyjętych w demokratycznym państwie . Powód nie miał zapewnionej odpowiedniej powierzchni nie mniejszej niż 3mkw na osobę , brakowało oddzielenia urządzeń sanitarnych od reszty pomieszczenia , istniały inne zaniedbania oddziałujące negatywnie w sferę zdrowia fizycznego i psychicznego powoda. Zostały naruszone przepisy Konstytucji RP, art. 110 par.2 kkw .

W zakładzie karnym w W. powód przebywał w celi czteroosobowej o powierzchni mniejszej niż 3mkw na osobę , wyposażenie cel odbiegało in minus od przyjętych standardów, kąciki sanitarne nie miały odpowiedniej zabudowy, następowała częsta rotacja współosadzonych , wśród których byli i chorzy – nosiciele wirusa H. H. (1). Światło z uwagi na tzw. blindy było niewystarczające.

W zakładzie karnym w R. sytuacja wyglądała podobnie , również tam w celach przebywało zbyt wielu osadzonych w stosunku do powierzchni pomieszczeń , kąciki sanitarne nie miały zabudowy.

Wszystko to powodowało u powoda uczucie poniżenia , krzywdy – w efekcie było naruszeniem jego dóbr osobistych – prawa do godności

Strona pozwana Skarb Państwa – reprezentowana przez (...) w odpowiedzi na pozew wniosła o oddalenie powództwa jako całkowicie bezzasadnego oraz zasądzenie od powoda na jej rzecz kosztów postępowania.

W pierwszej kolejności podniosła strona pozwana zarzut przedawnienia roszczenia powołując się na przepis art. 442¹ par.1k. Zdaniem strony pozwanej roszczenie powoda przedawniło się z upływem trzech lat tj. przed datą 04 sierpnia 2015r – bowiem powód zakończył odbywanie kary we wskazanych w pozwie placówkach w kwietniu 2012r – i wówczas już wiedział o osobie obowiązanej do naprawienia szkody jak i o szkodzie .

Niezależnie od tego strona pozwana podnosi iż powód nie wykazał na czym miałby polegać rzekomo wyrządzona mu szkoda i na jakich zasadach ustalił on jej wysokość. Zdaniem pozwanego w sprawie brak jest również przesłanek do odpowiedzialności Skarbu Państwa z tytułu naruszenia dóbr osobistych powoda – w szczególności stronie pozwanej nie można przypisać bezprawności działania bądź zaniechania.

W argumentacji swojego stanowiska strona pozwana zaprzeczyła jakoby we wskazanych placówkach panowały warunki uwłaczające godności powoda, a pozew nie zawiera twierdzeń i dowodów o rodzaju krzywdy jakiej doznał powód. Powołała się na uchwałę SN z 18.10.2011r III CZP 25/11 w której Sąd Najwyższy wyraził pogląd z którego wynika iż samo przeludnienie może, lecz nie musi stanowić wystarczającej przesłanki do stwierdzenia naruszenia dóbr osobistych osadzonego . Zasadzenie ewentualnego zadośćuczynienia zależy od wielu innych okoliczności .

Do okoliczności niespornych w niniejszej sprawie należy:

Powód przebywał w Zakładzie Karnym w W. w okresach od 25.01.2005 do 23.08.2006 oraz od 27.04.2007 do 26.04.2012

Natomiast w zakładzie karnym w R. w okresie od października 2006 do kwietnia 2007.

Ponadto Sąd ustalił, następujący stan faktyczny:

W Zakładzie Karnym w W. powód przebywał w celi nr 230 której powierzchnia liczona bez kącika sanitarnego wynosi 9, 38 mkw. Liczy 3 miejsca. W okresach w których przebywał w niej powód osadzonych w niej było od 2 do 4 osób .

Po 6 grudnia 2009r tj. po wejściu w życie nowych przepisów regulujących pobyt osadzonego w celi przeludnionej powód dwukrotnie przebywał w takiej celi w okresach od 26.01.2010 do 23.02.2010 i od 02.03.2011 do 11.03.2011 przy czym za każdym razem wydane były stosowne decyzje przez Dyrektora ZK na podstawie art. 110 kkw, a sędzia penitencjarny wyrażał zgodę na przedłużenie pobytu powoda w takiej celi na okres nie przekraczający łącznie 28 dni .Decyzje te pomimo pouczeń nie były przez powoda zaskarżane do Sądu Okręgowego.

W każdej celi ZK w W. znajduje się kącik sanitarny tj. muszla WC i umywalka – wydzielone od reszty celi konstrukcją z metalu. Od 2008r są w celach nowe większe okna i we wszystkich sztuczne oświetlenie z żarówkami o mocy 100 watów. Są też nowe łaźnie. Wszyscy osadzeni otrzymują trzy posiłki dziennie, stosowną do pory roku odzież mają dostęp do służby zdrowia.

Dow; informacja dyrektora ZK w W. –k. 43,44

Przez cały okres pobytu w obu placówkach penitencjarnych powód miał dostęp do lekarzy specjalistów – o czym świadczy duża liczba jego wizyt u nich w tym u okulisty, internisty, psychologa.

Dow: dokumentacja medyczna powoda –k. 39. Zeznanie powoda –k. 74

Z akt osobowych powoda nie wynika iżby składał jakieś skargi na warunki panujące w placówkach penitencjarnych w okresie objętym żądaniem pozwu które by były przez właściwe organy do ich rozpoznania uznane za zasadne.

Dow; akta osobowe powoda –załączone do akt głównych.

Ustalając powyższy stan faktyczny Sąd oparł się na cytowanych dokumentach, których wiarygodności strony nie przeczyły.

Sąd oddalił wnioski powoda o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego ds. szacowania cel więziennych, z akt postępowania wykonawczego oraz z przesłuchania świadków T. K. i M. G. – przy czym tych ostatnich z uwagi na brak ich adresów których nie był w stanie podać i powód i również Zakład Karny w W. o co się sąd do niego zwrócił na wniosek powoda. Sąd oddalił też wniosek powoda o zwrócenie się do ZK w R. z pytaniem w jakich celach przebywał tam powód.

Wszystkie w/w wnioski zostały oddalone z uwagi na zasadny zarzut przedawnienia roszczenia.

Sąd zważył :

Podstawą prawną roszczenia powoda jest przepis art. 24 § 1 k.c. w zw. z art. 448 k.c. Zgodnie z pierwszym z tych przepisów, ten czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne; w razie dokonanego naruszenia może on także żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności ażeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie; na zasadach przewidzianych w kodeksie może on również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny. W myśl zaś art. 448 k.c. w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia. Podkreślić należy, iż rozpoznając sprawę w przedmiocie ochrony dóbr osobistych sąd powinien w pierwszej kolejności ustalić, czy doszło do naruszenia dobra osobistego, a dopiero w przypadku pozytywnej odpowiedzi ustalić, czy działanie pozwanego było bezprawne. Zagrożenie zaś lub naruszenie dobra osobistego zostanie uznane za bezprawne, jeżeli jest ono sprzeczne z szeroko rozumianym porządkiem prawnym. Ponadto naruszenie to musi być obiektywne, tzn. w ocenie społeczeństwa musi wywoływać negatywne odczucia (por. wyrok SN z dnia 26.10.2001 r., V CKN 195/01).

Przepis art. 24 § 1 k.c. rozkłada ciężar dowodu w ten sposób, że na powoda nakłada obowiązek udowodnienia, że pozwany naruszył jego dobra osobiste, zaś na pozwanym ciąży obowiązek udowodnienia, że jego działanie naruszające dobra osobiste powoda nie było bezprawne.

Powództwo jest bezzasadne z uwagi przede wszystkim na przedawnienie roszczenia.

Zarzut przedawnienia zasadnie został przez stronę pozwaną podniesiony i musi odnieść skutek w postaci oddalenia powództwa. Powód zakończył odbywanie kary pozbawienia wolności w kwietniu 2012r – jeśli chodzi o ZK w W., a w kwietniu 2007r jeśli chodzi o ZK w R. – i w chwili zakończenia odbywania kary w każdym z nich miał wiedzę zarówno co do ewentualnej szkody (jaką było naruszenie jego godności) jak i osoby obowiązanej do jej naprawienia. Obowiązuje

tutaj zgodnie z treścią art. 442¹ par1kc trzyletni termin przedawnienia który minął 26 kwietnia 2015r co do ZK w W. i kwiecień 2010r co do ZK w R., a pozew został wniesiony w sierpniu 2015r.

Już sam fakt przedawnienia roszczenia jest przesłanką wystarczającą do oddalenia powództwa, nie mniej poza tym stwierdzić należy ,że ani z treści pozwu ani z zeznań samego powoda nie wynika iżby naruszone zostały jego dobra osobiste. Nie dowodzą naruszenia dóbr osobistych powoda cytowane dowody z dokumentów. O warunkach panujących w celach dowiadujemy się z informacji przesłanej przez ZK w W. – z której nie wynika aby przekroczono tam obowiązujące standardy, a powód podał iż w ZK w R. warunki były podobne a nawet lepsze bo tam była ciepła woda zatem i tam nie było warunków urągających godności powoda.

Jeśli się więc weźmie pod uwagę ,że powód miał zapewniony całodzienny posiłek ,odzież , dostęp do służby zdrowia i tylko okresowy pobyt w celi mniejszej niż 3mkw na osobę (na podstawie notabene odpowiednich decyzji – wydawanych z przyczyn obiektywnych a nie aby dodatkowo karać powoda) to trudno się dopatrzeć naruszania jego dóbr osobistych. Jest rzeczą oczywistą iż pobyt w placówce penitencjarnej stanowi sam w sobie pewną dolegliwość- jednak obowiązujący tam niższy niż w domu standard warunków nie może sam przez siebie uzasadniać twierdzenia ,że narusza on dobra osobiste osadzonych. W czasie pobytu powoda w w/w placówkach nie wydarzyło się nic szczególnego co by dolegliwością odbiegało in minus od normalnego przebiegu odbywania kary pozbawienia wolności . To wynika wprost z zeznań samego powoda. Powód , pomimo iż jak twierdzi przebywał w otoczeniu osób chorych to jednak ani nie zaraził się żadną chorobą ani nie doznał trwałego uszczerbku na zdrowiu z powodu warunków panujących w Zakładach karnych, nie odmówiono mu nigdy pomocy medycznej w razie potrzeby , często korzystał z porad lekarzy specjalistów. Samo pogorszenie samopoczucia wynikające z faktu odbywania kary , czy subiektywne poczucie krzywdy z tym się łączącej nie uzasadniają roszczenia o zapłatę kwot podanych w pozwie.

Zaznaczyć też trzeba w związku z podnoszonym przez powoda zasadniczym zarzutem przeludnienia cel że art. 110 § 2 kkw w brzmieniu obowiązującym od dnia 6 grudnia 2009 r. przewiduje, że powierzchnia w celi mieszkalnej, przypadająca na skazanego, wynosi nie mniej niż 3 m kw. oraz określa warunki, jakim muszą odpowiadać cele. Stanowi też, że dyrektor zakładu karnego lub aresztu śledczego może umieścić skazanego na czas określony nie dłuższy niż 90 dni, z zachowaniem pozostałych wymagań, w celi mieszkalnej, w której na jednego skazanego przypada powierzchnia poniżej 3 m kw. oraz określa warunki, jakim muszą odpowiadać cele. Stanowi też, że dyrektor zakładu karnego lub aresztu śledczego może umieścić skazanego na czas określony nie dłuższy niż 90 dni, z zachowaniem pozostałych wymagań, w celi mieszkalnej, w której na jednego skazanego przypada powierzchnia poniżej 3 m kw., nie mniej jednak niż 2 m kw. oraz precyzuje szczególne sytuacje, w których może to nastąpić. Przepis wprowadza też możliwość umieszczenia skazanego w mniejszej celi jeszcze w innych wypadkach, na okres nie dłuższy niż 14 dni (tak ukształtowany stan prawny zastąpił poprzednią regulację, w której art. 110 § 2 k.k.w. określał, że powierzchnia celi mieszkalnej przypadająca na skazanego wynosi nie mniej niż 3 m2, a jednocześnie art. 248 § 1 k.k.w. przewidywał, że w szczególnie uzasadnionych wypadkach dyrektor zakładu karnego lub aresztu śledczego może umieścić osadzonych na czas określony, w warunkach, w których powierzchnia w celi na jedną osobę wynosi mniej niż 3 m2).

Odnosząc to do sytuacji powoda i wydawanych odnośnie jego osoby decyzji dyrektora ZK – stwierdzić należy iż nie dopuszczono się uchybień tj. przekroczenia przepisów.

W omawianym przypadku z uwagi na zarzut przedawnienia roszczenia sąd zbadał podane przez powoda argumenty również pod kątem ustalenia czy nawet pomimo przedawnienia roszczenia (które nastąpiło na kilka miesięcy przed wniesieniem pozwu jeśli chodzi o ZK w W.) nie należałoby go nie uwzględnić z uwagi na jakieś wyjątkowe okoliczności. Takich jednak powód nie wykazał dlatego oddalono powództwo. Sąd nie badał dokładnie warunków w jakich przebywał powód w ZK w R. bo on sam zeznając na ten temat nie podał niczego co by wskazywało na zasadność twierdzeń o naruszeniu dóbr osobistych a nadto z uwagi na przedawnienie roszczenia

(jeszcze w kwietniu 2010r) związanego z pobytem w tej placówce .

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. i 99 k.p.c. , zgodnie z zasadą rezultatu. Powód jako strona przegrywająca proces winna zwrócić stronie przeciwnej koszty zastępstwa procesowego.

O nieuiszczonych kosztach pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu orzekł Sąd na zasadzie §2 ust. 1-3, §6 pkt 6 i §19-20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. nr 163, poz. 1348 z późn. zm.).